

UNIVERZITET U NOVOM SADU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET
Departman za ekonomiku poljoprivrede
i sociologiju sela

PREPORUKE ZA IZRADU DIPLOMSKIH RADOVA

Cilj izrade diplomskog rada:

Diplomski ispit je završni oblik ocenjivanja znanja i osposobljenosti studenata diplomskih studija. Sastavljen je iz izrade i prezentacije diplomskog rada i njegove usmene odbrane.

Diplomski rad treba da je doprinos novim stručnim ili naučnim saznanjima na osnovu korektnih metodoloških postavki, te naučno-istraživačkih metoda i tehnika.

Diplomski rad predstavlja **samostalan rad studenta** pri čemu mentor vrši usmeravanja i korekcije. Student u diplomskom radu mora da dokaže da je sposoban da samostalno analizira i istraži određenu tematiku, uz korišćenje radova i literature koji su se tom problematikom već bavili.

U tu svrhu potrebno je izraditi adekvatan, precizan i što potpuniji projekat konkretnog istraživanja, koje će poslužiti za njegovu realizaciju i pisanje izveštaja o celokupnom radu i analiziranim rezultatima istraživanja, što kandidat kasnije treba da objedini i napiše diplomski rad.

Faze pri izradi diplomskog rada:

1. Konsultovanje sa mentorom o radnom naslovu i potrebnoj literaturi za datu temu
2. Čitanje preporučene literature i pravljenje bilježaka o pročitanoj;
3. Analiziranje bilježaka i pravljenje plana rada (radnog sadržaja), tj. sastavljanje podnaslova kroz koje će se organizovati pisanje;
4. Konsultovanje sa mentorom u vezi sa radnim sadržajem, usvajanje konačnog sadržaja rada i druga pitanja
5. Pisanje (kucanje) rada
6. Dostava rad na korekciju mentoru
7. Eventualne ispravke
8. Finalna verzija rada (prelom, korićenje i predaja rada)

Tehničko uputstvo

Diplomski rad mora biti napisan na papiru formata A4. Tekst štampati jednostrano i u Single prpreditu. Preporučuje se štampanje laserskim štampačem i fontu Times New Roman. Na svim ivicama (marginama) papira potrebno je ostaviti 2,5 cm praznog prostora, a na levoj 3,0 cm (zbog korićenja). Rad treba da je obima 25 do 35 stranica, a svaka stranica treba da je numerisana, sem prve, odnosno naslovne. Preporučuje se numerisanje (paginacija) na donjoj ili gornjoj margini desno.

Rad treba da je napisan na kompjuteru (Microsoft Word), veličine karaktera (slova, cifre, simboli i sl.) treba da su 12 pri čemu tabele mogu biti odštampane manjim fontom. Celokupan tekst mora biti gramatički, pravopisno i daktilografski korektno napisan.

Delovi diplomskog rada:

Naslovna strana

Sadržaj rada /odeljci, tabele i grafikoni ... /

Rad

1. Uvod
2. Predmet i cilj istraživanja
3. Izvori podataka i metod rada
4. Rezultati istraživanja (poglavljja, potpoglavljja, tačke, grafici, slike, ...)
5. Zaključak (zaključna razmatranja)
6. Literatura
7. Prilog (ukoliko je potrebno)

**PRIMER IZRADE DIPLOMSKOG RADA
SA TEHNIČKIM UPUTSTVOM**

korice

**UNIVERZITET U NOVOM SADU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET**

Student: Marko Grabić

Diplomski rad

Novi Sad, 2008. godine

naslovna strana

**UNIVERZITET U NOVOM SADU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET**

Student: Marko Grabić
Mentor: dr Vladislav Zekić, docent

Ocena boniteta poljoprivrednog preduzeća

Diplomski rad

Novi Sad, 2008. godine

Sadržaj:

1. Uvod.....	8
2. Predmet i cilj istraživanja.....	8
3. Izvori podataka i metod rada.....	8
4. Rezultati istraživanja.....	8
4.1. Analiza bilansa stanja	9
4.1.1. Realne (objektivizirane) vrednosti bilansa stanja	9
5. Zaključak.....	13
6. Literatura.....	14
7. Prilozi.....	15

Tabele:

Tabela 1. Spisak 15 najvećih akcionara Agrobanke.....	11
---	----

Grafikoni:

Grafikon 1. Kretanje ukupne aktive.....	12
---	----

1. Uvod

U uvodu se prikazuje šira i opšta problematika koja je obrađena unutar rada. Uvod služi za upoznavanje potencijalnih čitalaca rada sa razlozima zbog kojih je navedena tema predmet istraživanja kao i da opiše usmerenje istraživanja.

Potrebno je dati naglasak na:

- aktuelnost odabrane teme;
- razlozi za izbor teme (npr. akademski, poslovni, istraživački...);
- iz šireg konteksta problema izdvojiti problem koji je predmet diplomskog rada;
- ukratko opisati strukturu rada.

Maksimalni obim 2-3 strane.

2. Predmet i cilj istraživanja

U ovom poglavlju treba objasniti osnovne razloge zbog kojih je tema odabrana, ukratko pokazati šta je u vezi sa tom temom dosada urađeno, šta se očekuje da će biti urađeno u samom diplomskom radu, odnosno šta je cilj istraživanja. Potrebno je dati osnovno polazište rada i cilj rada, naznačiti šta u diplomskom radu treba da se reši, analizira ili projektuje.

3. Izvori podataka i metod rada

U ovom poglavlju navodi se kraći opis korišćenjih literarnih i drugih izvora podataka koji su obrađivani u okviru rada. Pored toga, potrebno je u što većoj meri prikazati i opisati korišćene metode istraživanja.

4. Rezultati istraživanja

U okviru rezultata rada potrebno je u jednostavnoj formi, hronološkim putem izložiti rezultate istraživanja.

Osnovna pravila prezentacije rezultata

1. Podnaslovi

Putem podnaslova potrebno je na što precizniji način odraziti strukturu i odnose prikazanih rezultata. Pri tome najbolje je koristiti označavanje brojemima. Na primer:

4.1. Analiza bilansa stanja

4.1.1. Realne (objektivizirane) vrednosti bilansa stanja

2. Citati

Niti jedno naučno delo ne nastaje samo po sebi bez ikakvog osnova. Svako istraživanje sastoji se jednim delom iz analize radova drugih autora – korišćenju literature. Osnovno pravilo u korišćenju literature pri pisanju rada sastoji se u sledećem: **sve ideje drugih autora koje su unete u rad, moraju se označiti kao takve.**

Navođenje ideja, formulacija ili objašnjenja drugih autora označava se na jedan od sledećih načina:

- a) ukoliko je citat dug do tri reda, daje se u nastavku teksta, i to pod znacima navoda;
- b) ukoliko je citat duži od tri reda, kuca se kao pasus, bez proreda, i uvučen je za 2 cm sa svake strane u odnosu na glavni tekst;
- c) ukoliko misao nekog autora nije navedena direktno, već je parafrazirana, navodnici se ne koriste, niti se parafraza kuca u posebnom pasusu.

U sva tri slučaja se iza citata ili parafraze u zagradi daje: prezime navedenog autora, godina izdanja dela i stranica na kojoj se citat nalazi. Na primer: (Bokić, 1973: 135), ili (Cvetković, 1993: 80-81) ukoliko navod prelazi sa 80. na 81. stranu, ili (Petrović, Kastori, 1995: 30) ukoliko navedeno delo ima dva autora, ili (Teodosijević et al. 1995: 29) ukoliko delo ima više od tri autora (navodi se samo prezime prvog autora i oznaka *et al*).

Ukoliko se neki delovi citata smatraju nebitnim, mogu se izostaviti. Izostavljeni deo citata označiti sa tri tačkice. Isto se postupa i kada u citatu izostavljen početak originalne rečenice, odnosno kada se citat prekida pre kraja autorove rečenice. Na primer: "...dolazimo do zaključka da u većini slučajeva centralne banke ne uživaju visok stepen nezavisnosti u fazi kreiranja..." (Vojvodić, 1992: 28-29)

Kada se ime nekog stranog autora pominje prvi put, piše se prvo fonetski, a u zagradi se daje njegovo ime u originalu. U daljem pominjanju koristi se samo fonetski oblik. Na primer: Piter Linč (Peter Lynch).

Ukoliko se u tekstu upotrijebi neka reč ili izraz, kojima je potrebno navesti ekvivalent u stranom jeziku, oni se pišu u zagradi, iskošenim slovima, tzv. *italikom*. Na primer: hartije od vrednosti (*securities*). Prilikom drugog i svakog narednog ponavljanja nije potrebno pisati izraz u zagradi.

2. Fusnote

Fusnotama se čuva čitljivost i hronologija teksta. Na ovaj način sprečavaju se digresije u tekstu. Pišu se tako što se iznad rečenice ili dela rečenice na koju se fusnota odnosi, stavlja redni broj fusnote. Fusnote se najčešće kucaju na kraju stranice, ispod crte, takođe pod rednim brojevima. Obično se kucaju slovima i proredom manjim od glavnog teksta.

Njihova upotreba ima više razloga:

1. u fusnotama se iznose ideje koje se ne smatraju primarnim za sadržaj rada, ali, iako sporedne, mogu da potvrde neke stavove date u radu. Na ovaj način se, na primer, autor može pozvati na ideje slične svojim, a koje je našao u literaturi.

Na primer:

---

1 Uporediti takodje Trejsija (Tracey, 1996: 101)

2. u fusnotama se mogu navesti i izvori onih obaveštenja koja nisu nađena u objavljenoj literaturi, ali koja su dobijena na nekom predavanju ili u ličnom razgovoru.

Na primer:

---

1 Ova ideja izneta je u predavanju prof. Petra Petrovića o Aktuelnim problemima poljoprivrede, održanom na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, dana 20.marta 2008. godine.

2 Ovu ideju dao nam je u razgovoru prof. ....

3. često se, alternativno ranije objašnjenom označavanju citata, za navođenje izvora citata koriste fusnote. Izvori se navode na isti način kako je objašnjeno u delu koji se odnosi na citate, s tim što su umesto u tekstu, zagrade navode u fusnotama.

Na primer:

---

1 Rose, S. (1991), Deoničar, *Privredni pregled*, Beograd, str. 9.

4. ukoliko u osnovnom tekstu ukazujemo na izvore informacija na Internetu, u fusnoti se navodi web adresa internet stranice, uz naziv institucije kojoj pripada data stranica. Ukoliko se navodi neki konkretan dokument, u fusnoti se navodi tačna putanja (path) do navedenog dokumenta, kao i datum kada je stranici pristupljeno.

Na primerr:

1 Videti internet stranicu Njujorške berze: www.nyse.com

2 "Strategic Asset Allocation with Portfolios of Hedge Funds" by Drago Indjic of Fauchier Partners (<http://www.insightful.com/products/successstory.asp?SSID=28>) (pristupljeno 10.11.2008)

3. Tabele

Tabele služe za predstavljanje rezultata merenja ili obračuna. Osnovno je da svaka tabela u radu mora da bude pregledna i informativna. Tabele obavezno imaju redni broj, naziv i (eventualno) jedinicu mere. Ispod tabele, sitnijim slovima *se obavezno navodi izvor*, ukoliko tabela nije originalna (poravnanje izvora tabele je levo).

Tabele se obično numerišu rednim brojevima od početka do kraja rada, bez navodjenja poglavlja. Moguće je numeraciju uraditi tako što prvi broj pokazuje poglavlje u radu, a drugi redni broj tabele u tom poglavlju (Poravnanje naslova tabele je levo; sa ili bez **bold-a**)

Svaka kolona treba da se odnosi samo na jednu vrednost, svaka kolona treba da ima svoj naslov koji identifikuje veličine u toj koloni, a na vrhu kolone treba da budu označene jedinice za veličine u toj koloni. Pored apsolutnih podataka, u tabelama se obično navode i relativni podaci (procenti i indeksi).

Ukoliko tabele nisu od suštinskog značaja za analizirani problem ili prevazilaze format stranice na kojoj bi trebalo da se nalaze, prikladno je postaviti ih u Prilogu, uz napomenu da su tamo postavljene.

Veličina fonta u tabelama je 10 do 12 pts.

Tabela 1. Spisak 15 najvećih akcionara Agrobanke

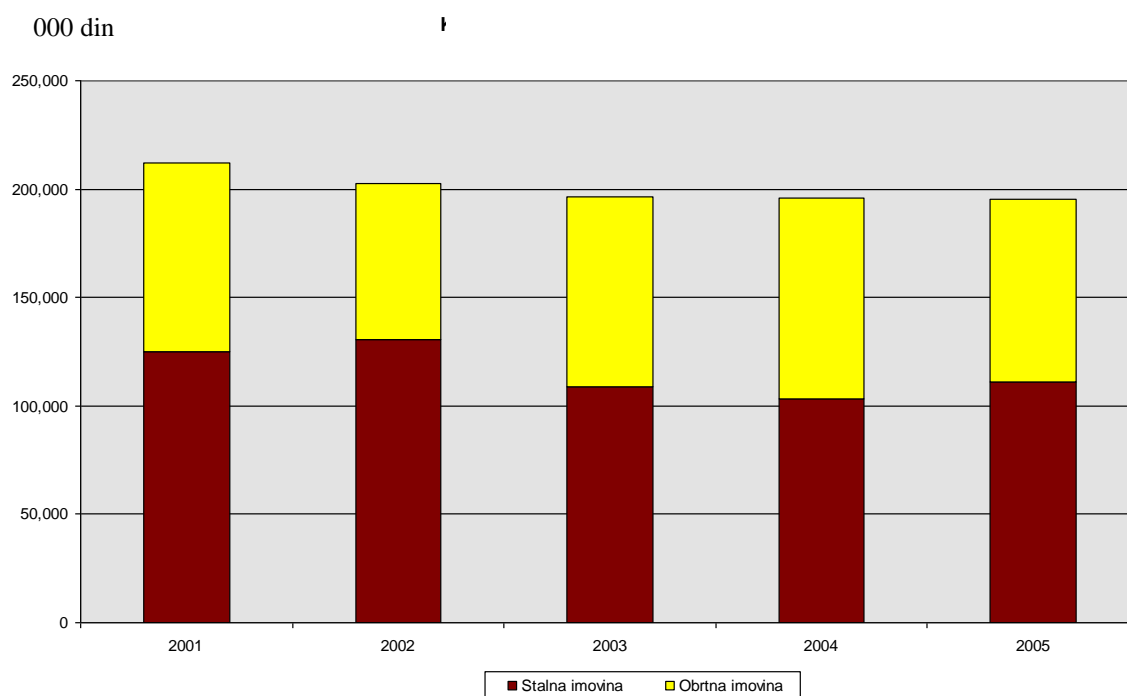
Rb.	Akcionar	Broj akcija (kom.)	Udeo u vlasništvu (%)
1	REPUBLIKA SRBIJA	144.288	20,07
2	HYPO KASTODI 4	45.819	6,37
3	RAIFFEISEN ZENTRALBANK	21.823	3,04
4	QWEST LTD	20.398	2,84
5	IBT	18.481	2,57
6	POTEZA DD	16.525	2,30
7	MIRAMAR D.O.O.	15.995	2,23
8	AS HANSAPANK	13.470	1,87
9	PRIVREDNA BANKA ZAGREB	13.133	1,83
10	ACH D.D.	10.011	1,39
11	AIK BANKA	9.881	1,37
12	BANK AUSTRIA CREDITANSTALT	9.553	1,34
13	A BANKA VIPA D.D.	9.298	1,29
14	RAIFFEISEN BANKA D.D. MARIBOR	8.297	1,15
15	PREDUZEĆE VUJIĆ VALJEVO DOO	8.289	1,15

U slučaju da tabela prelazi na drugu stranu potrebno je ponoviti zaglavlje, mada je poželjno da je tekst prelomljen tako da tabele staju u potpunosti na jednu stranu.

4. Grafikoni

Grafikoni služe za grafičko predstavljanje rezultata eksperimenta i proračuna. Mada grafikon gubi egzaktnost prezentacije u odnosu na tabelu, njegove prednosti su u kompaktnijoj i jasnijoj predstavi o skupu podataka.

Obavezno je navesti naziv grafikona i izvor (ukoliko grafikon nije Vaš). Veliki izbor grafikona raspoloživ je u programskom paketu Microsoft Excel. Grafikoni se numerišu na isti način kao i tabele: ili samo rednim bojevima od početka do kraja rada, ili se prvo piše broj poglavlja, a zatim rednim broj grafikona u tom poglavlju.

Grafikon 1. Kretanje ukupne aktive

Izvor: Završni računi preduzeća Novosel Novi Sad, 2001 – 2005. godina

5. Slike

Slike služe za vizuelno predstavljanje podataka u radu. Način označavanja daje se u nastavku teksta. Naziv slike stavlja se ispod same slike poravnato levo.

Pečat i potpis ne smeju da pređu liniju bordure menice (crvena linija na slici)

Slika 1. Blanko menica

4. Formule

Za pisanje formula preporučuje se Equation Editor u okviru Microsoft Word-a, koji ima široke mogućnosti za obradu različitih vrsta formula. Formule se mogu poravnati po levoj ili desnoj ivici teksta ili se mogu pisati po sredini reda. Obavezno sadrže redni broj, bilo do početka rada ili u datom poglavlju /opciono/. Ne stavljati ih u okvire, osim izuzetno.

Na primer:

Iz ovako utvrđenih troškova poslovanja za realizovanu proizvodnju treba pronaći udeo pojedinih elemenata troškova (materijal, amortizacija, lični dohoci, itd.). Njihov udeo je moguće izračunati na taj način što se pojedini elementi troškova poslovanja za celu proizvodnju pomnože koeficijentom koji se dobiva iz sledećeg odnosa:

$$k = \frac{\text{Troškovi poslovanja za realizovanu proizvodnju}}{\text{Ukupni troškovi poslovanja}} \quad (1)$$

5. Zaključak

Rad obavezno treba završiti sa zaključkom u kom će se ukratko opisati šta je postignuto ovim radom. Zaključak predstavlja sintezu ukupnih istraživanja vršenih u radu.

Zaključak rada se piše isključivo sopstvenim rečima i u njemu, po pravilu, ne bi trebalo da bude citata ili fusnota. Maksimalni obim 2-3 strane.

6. Literatura

Bibliografija (Literatura) je poseban element diplomskog rada i predstavlja popis dela kojima se student služio. U bibliografiji rada navode se korišćena dela, bez obzira na to da li se neko delo u radu pominje ili ne. Po pravilu, bibliografske jedinice se sortiraju abecedno u objašnjenju fusnota, s tom razlikom što se u bibliografiji prvo navodi prezime pa ime autora. Zvanja kao što su "Dr", Prof. "Akademik" i drugo ne navode se u bibliografiji.

Knjige se navode tako što se posle prezimena i imena navodi naziv dela, zatim izdavač, mesto i godina izdavanja. Ukoliko delo ima više izdanja, posle naziva dela navodi se i broj izdanja.

Članci iz časopisa se navode tako što se posle prezimena i imena autora članka navodi naziv članka, a zatim naziv časopisa (*Italic*), zatim broj časopisa, kao i stranice na kojima članak počinje i završava.

Internet stranice se posebno navode u bibliografiji u skladu sa opisom datim u prethodnom delu rada, sa navodom kada je internet stranici pristupljeno. Npr. <http://polj.ns.ac.yu/srpski/aktuelnosti.htm> (Pristupljeno: 10.10.2008)

1. Ilić, G., Radovanović, R. i Škarić – Jovanović, K. (1994), Finansijsko računovodstvo, Savremena administracija, Beograd.
2. Kopun, V., Slade, J. (1991), Metode procjene vrijednosti i ocjene boniteta poduzeća, "Kopun i Kopun", Zagreb.
3. Pejanović, R., Tica, N. i saradnici (2002), Ekonomska ocena investicionih projekata u stočarstvu, *Agroekonomika*, Novi Sad, br. 31, str. 169-174.
4. Pejanović, R., Tica, N. (2001), Poljoprivreda i reforme privrede, zbornik radova ("Tržišna reforma privrede – novi izazovi"), Savez ekonomista Jugoslavije (SEJ), Subotica, *Ekonomist*, Beograd, br. 3, str. 159 – 169.
5. Rodić, J. (1997), Teorija i analiza bilansa, Privrednik, Beograd.
6. Slović, D. (2002), Poljoprivredno računovodstvo, Fineks, Beograd;
7. Tica, N., Pejanović, R. (2002), Procena vrednosti kapitala na farmama, *Agroekonomika*, Novi Sad, br. 31, str. 145-150.;
8. Tica, N., Pejanović, R. (2001), Revizija u organizacijama osiguranja, *Agroekonomika*, Novi Sad, br. 30, str. 152-159.;
9. Tica, N., Pejanović, R., Živković, D. (2000), Ocena boniteta poljoprivrednog preduzeća, zbornik radova, Miločer, SEJ, Beograd, br. 3, str. 281-289.;
10. Metodologija za utvrđivanje podataka i pokazatelja o bonitetu pravnih lica (2000), "Službeni list SRJ", Beograd, br. 71.

Internet stranice:

www.nyse.com

www.nbs.sr

<http://polj.ns.ac.yu>

7. Prilozi

U okviru priloga daju se podaci koju su korišćeni u rada, a koji usled hronologije ili značaja nisu mogli biti predstavljeni u rezultatima istraživanja.

Prilog 11. Pregled cena pomoćnog, osnovnog materijala, kamatnih i premijskih Stopa za osiguranje (na dan 01.05.2008. godine)

Opis	Jedinica mere	Vrednost
Pogonsko gorivo D-2	d	39,60
Ulje SAE 30	d	180,00
Vezivo pp 320	d	110,00
PVC vreće 50/1	d	7,00
Kamatna stopa	%	7,00
Premijska stopa za traktore	%	0,74
Premijska stopa za prikolice	%	1,33

OPŠTE NAPOMENE

1. Izražavajte se kratkim rečenicama.
2. Pišite u trećem licu množine, tzv. autorska množina (npr. *nije (nam) poznato da je kod nas do sada neko istraživao ovu temu...*).
3. Odaberite probnog čitača rada. Poželjno je da to bude osoba koja nije stručna po pitanju materijala, kako bi lakše uočila štamparske greške i ubrzala korekciju rada.